

Dones no reeducables

OPINIÓ

EL TEATRE LLIURE DE BARCELONA
REMEMORA L'ASSASSINAT DE LA
PERIODISTA ANNA POLITKÓVSKAIA.
UN CRIM QUE, COM EL DE NATÀLIA
ESTEMIROVA, ALERTA DE LES
PULSIONS ESTALINIANES DE LA
RÚSSIA DE PUTIN

“Els enemics de l'Estat es divideixen en dues categories: els enemics a qui es pot fer entrar en raó i els incorregibles. Amb aquest darrers no es pot dialogar i això els converteix en no reeducables. Cal que l'Estat faci servir tots els mitjans de què disposa per eliminar del territori aquests personatges no reeducables”. És el fragment més definitori d'una circular interna del Kremlin escrita l'any 2005 per Vladislav Surkov, el cap del gabinet de la presidència, que es com dir l'home de màxima confiança de Putin. La reflexió-sentència de Surkov encapçala l'obra *Dona no reeducable* del dramaturg italià Stefano Massini que Lluís Pasqual ha traduït i que es representa al Teatre Lliure de Barcelona quatre mesos abans de complir-se deu anys de l'assassinat de la periodista russa Anna Politkóvskaia que, no caldria dir-ho, és la dona no reeducable. Es tracta d'un text alhora rigorós i intens que m'ajuda en la meua condició d'analista del que passa a Rússia. I per tal d'explicar el que per a mi és el nucli dur de l'obra de Stefano Massini fer un salt dins el text i em situo en un altre paràgraf de la narració. Perquè tan clau com la circular de Surkov és la reacció de Razman Kadírov quan llegeix l'entrevista que li fa Anna Politkóvskaia just després de ser nomenat primer ministre de Txetxènia a les ordres de Putin. És un text transcrit sense tocar ni un mot i Kadírov s'esvera. “Trobo inacceptable el comportament d'aquesta periodista. No sap que la funció d'una entrevista es fer quedar bé l'entrevistat? Amb quin dret ha publicat les meves respostes tal com jo li he dit? Evidentment aquesta dona no vol ser dels nostres.” I és clar que Anna Politkóvskaia no volia ser-ho. “Jo us contesto que sóc una enemiga, és cert. Enemiga d'un exèr-

LLIBERT
FERRÍ
@Llibertferri

cit de criminals reclutats entre les presons i la delinqüència de Moscou”. Les frases d'Anna Politkóvskaia són projectils morals que remouen la densa sentència de Surkov: “Cal que l'Estat faci servir tots els mitjans (...) per eliminar aquests personatges no reeducables” i la fan confluïr amb la ràbia de Kadírov. “Evidentment aquesta dona no vol ser dels nostres”. I el mecanisme ideat per la confluència Surkov-Kadírov aconseguix l'objectiu el 7 d'octubre del 2006: la no reeducable periodista és abatuda mentre puja i baixa l'escala del seu bloc de pisos carregada amb les bosses del supermercat.

Ho he escrit més vegades i no m'importa repetir-me: a l'aparell de poder de Putin no li cal cap dispositiu de connexió amb els serveis secrets per executar operacions especials. Després d'ha-

ver estat al gabinet de presidència algú com Vladislav Surkov –va dimitir el 2013– i tenint més que provada la lleialtat de Kadírov, qui al Kremlin criaria agents especials de l'FSB, l'antic KGB, per fer-los encàrrecs especials, tenint mecanismes que funcionen per ells mateixos? L'estalinisme amb cosmètica postmoderna s'ha imposat a Rússia encarnat en Putin, però aquest nou règim policíac no necessita acrònims inquietants com la GPU i l'NKVD, ni personatges sinistres com Léjov i Bèria. La diguem-ne doctrina Surkov perfectament sincronitzada amb la logística de Kadírov ha anat funcionant. Un cop treia del mig Anna Politkóvskaia, el 15 de juliol del 2009 cau la també periodista Natàlia Estemirova, considerada la seva successora. La van matar a Grozni quan investigava crims, alguns contra dones, perpetrats pels pistolers de Kadírov. Natàlia s'havia format als rengles de Memorial, la primera associació cívica legalitzada a l'URSS per investigar els crims de l'estalinisme. Irreductible com Anna Politkóvskaia, Natàlia Estemirova arribaria a tenir una forta topada amb Razman Kadírov. Mai, ni quan els islamistes txetxens estaven instal·lats al poder, Grozni havia estat un lloc tan perillós per a les dones: una mena de Ciudad Juárez del Caucas. La premsa de l'establishment, de tot això, procurava no parlar-ne. A mi m'ho va explicar Viatxeslav Ismàïlov, reporter de *Novaya Gazeta*, company i amic d'Anna Politkóvskaia que, amb ràbia i impotència, profetitzava el que continua passant: el silenci, l'opacitat i la confusió envolten la investigació de l'assassinat dels periodistes considerats –en paraules de Vladislav Surkov– enemics de l'Estat. Com les no reeducables Anna i Natàlia.

Periodista